

Kirjailija Heikki Turunen pähkinän-kuoressa

Turusen vanhemmat Reino Juho Turunen ja Jenny Mirjami Sipilonen olivat maanviljelijöitä Lieksan Vuonislahden kylässä. Turusen kotipaikka sijaitsee lähellä jo edenneen kuvanveistäjän, professori Eva Ryynäsen taiteilija-ateljeeta. Heikki vietti lapsuutensa kuuden sisaruksensa kanssa. Lapsuusaika oli kovaa työntekoa ja sodan jälkeistä jälleerakennusaikaa.

Turunen kuvaa nuoruusaikaansa: ”Sain nähdä Suomen maaseudun kulta-ajan kasvavan lapsen ja nuoren silmin. Se oli kaunista ja väkevää, mutta teki minusta ikuisen maalaisromantikon, jonka elämä nykyisenä urbaanina aikana on ajoittain kärsimystä ja surua. En kuitenkaan tahtoisi toisin olevan. Lapsuuden ja nuoruuden kokemuksista olen tehnyt parhaat kirjani.”

Turunen kävi kansakoulun Vuonislahdessa ja teki samalla maatöitä. Hän pääsi Lieksan Lehden toimittajaksi vuonna

1964. Joensuussa ilmestyneeseen Karjalan Maan -lehden toimittajana ja toimitussihteerinä hän työskenteli 1966–1974 ja siirtyi vapaaksi kirjailijaksi vuonna 1974.

Turunen asuu Joensuun kaupungissa, mutta kirjoittaa maalla Juuan kunnassa Pielisen rannalla. Perheeseen kuuluu puoliso Seija Tuononen ja poika Janne (s. 1977).

Turusen kirjoilla on lähes aina sama miljö ja teema, kirjojen tapahtumat sijoittuvat yleensä maalle. Lähes kaikissa kirjoissa on jollakin tavalla syrjäytynyt tai ”erikoinen” henkilö. Turunen kuvaa kirjoissaan sodanjälkeisen uudisraivauksen ehdoin kasvavaa sukupolvea. Sukupolvi joutuu kokemaan teollistumisen, kaupungistumisen ja maaltamuuton ajan. Turunen itse sanoo: ”Nuorten on oikeus saada tietää minkälaista oli elää lapsena, kun ihmiset siirtyivät maalta kaupunkiin.” Lähes kaikissa kirjoissaan hän käsittelee niin sanottuja ”maalaisen ongelmia”.

Turusen tunnetuimmat kirjat ovat Kivenpyörittäjän kylä, Simpauttaja ja Maalainen. Veikko Kerttula teki Simpauttajasta tv-elokuvan vuonna 1975, 1995 Markku Pölönen teki elokuvan Kivenpyörittäjän kylä ja 2004 Anssi Mänttari ohjasi Joensuun Ellistä elokuvan. Romaaneista on tehty sovituksia teatteriin ja elokuvaksi.

Turusen esikoisromaani on Simpauttaja vuodelta 1973 lienee tunnetuin Turusen teos, ja se on käännetty ruotsiksi. Kivenpyörittäjän kylä on käännetty norjaksi nimellä Steintrilleren.

Turusen tuotannosta ja elämästä on tekeillä laaja teos. Joensuulainen filosofian tohtori Eija Komu sai vuonna 2008 Suomen Kulttuurirahaston apurahan tähän tarkoitukseen.

Vuonna 2009 Turuselle myönnettiin valtion taiteilijalake.

Nimikkoseura Vuonislahden Taiteilijatalo ry / Suomen kirjailijanimikkoseurat ry

Mies tulee maakunnasta

Heikki Turuselle hämärätuntien himmetessä kohti uutta aamua

*Mies tulee maakunnasta
yllään Kullervon kirous
silmissään sininen salama,
mies tulee ja ärisee,
valittaa ja huokaa:
kuka kuuntelisi minua?
Nettiinkö kuulijat katosivat,
EU:n uumeniin,
kehnoako ne sitä rokkiaan rämpyttävät?
Karbean kuoren alla on lapsi,
joka näki enkelin,
ja kapakassa hän itkee
kadotettua kosketusta.
Ettekö näe:
en se ole minä,
tämä rötyvä Hessu,
minä olen osa Pielisjärveä,
olen punahongan hehku,
olen äitini itku ja nauru,
olen isäni ylenkatse
ja niiden taistelu
karhunrinnassani.
Olen Karjalan Shemeikka,
torien ja katujen helppohetki,
betonitalossa vanki, kaskisavujen sinerryksessä kotonani
ja tiedän: mennyttä maailmaa ei enää ole, ehkä sitä ei koskaan ollutkaan.
Olen Kilpeläisen Jallun hanurinsoitto
autioituvalla vaaralla,
olen reberän naiseni tanssi ryteikössä,
olen yhtä kuin maakuuntani,
tämä kituva ja kallis.*

*Ja kyläbaarissa soivat menneet vuodet,
niin moni on poistunut seurasta:
Lassi Sinkkonen, Väinö Linna, Juice Leskinen,
he tulivat sinua lähelle,
Kekkonenkin kiitti.
Ei sinua ole unohdettu,
ei, sinä elät,
sinä karjahdat korvesta
ja jossakin siellä
pieni poika sinussa
etsii yhä enkeliä, hakee äitiä ja tietää:
sinut on viritetty liturgian korkeaan veisuun,
itäisten tuulien mukaan.*

Eija Komu

Tuotantoa

Simpauttaja, WSOY, 1973.
Joensuun Elli, WSOY, 1974.
Kivenpyörittäjän kylä, WSOY, 1976.
Hupeli, WSOY, 1978.
Soakkunoita susirajalta: Kirjallista pehkuu vuosilta 1974–79. WSOY, 1979.
Kolmen hevosen mies, WSOY, 1981.
Punahongan hehku, WSOY, 1982.
Mustarinnan lapse, WSOY, 1985.
Maan veri, WSOY, 1987.
Turusen pyssystä: Päästöjä vuosilta 1985–1988. WSOY, 1988.
Karhunpäinen metsänvartija, WSOY, 1992.
Maalainen, WSOY, 1994.
Hojo, hojo!, WSOY, 1995.
Seitsemän kurvin suora: Hämrätunnin tarinoita, WSOY, 1998.
Kaikkietävän tasavalta, WSOY, 2000.
Jumalan piika, WSOY, 2002.
Orpopojan valssi, WSOY, 2003.
Yö kevään kuun, WSOY, 2005.
Pohjoinen ulottuvuus, WSOY, 2007.
Tulilintu: Nuoruutemme kronikka, WSOY, 2009.
Hämrätunnin tarinoita, WSOY, 2010.
Tie, totuus ja elämä, WSOY, 2012
Kuvateokset
Lieksa: Erämaakaupunki. Kuvat: Mikko Savolainen. Otava, 1981.
Turunen, Heikki & Turunen, Reino: Pielisen kirja: Kansallismaisema kahden taiteilijan elämänä. WSOY, 1997.
Yrityshistoriikki
Hongon tarina: Kertomus puusta, ihmisestä ja yrittäjyydestä. WSOY, 2005.

Palkintoja

J. H. Erkon palkinto 1973
Kalevi Jäntin palkinto 1973
Kiitos kirjasta -mitali 1974
Pohjois-Karjalan taidepalkinto 1977
Kalevalan juhluvuoden palkinto 1984
Pro-Maaseutu -palkinto 1995
Kareliaani-palkinto 1995
Pro Finlandia 2004

Elokuvat ja tv-tuotannot

Simpauttaja, 1975
Kivenpyörittäjän kylä, 1995
Joensuun Elli, 2004

Lähde: Wikipedia

KÄSILLÄ TEKEMINEN ON HYVÄKSI!

Vuonislahden seurantalolla toimii talvisin (loka-toukokuu) Käsi-työpaja, jossa lähinnä tehdään kangaspuilla erilaisia tuotteita, kuten mattoja, liinoja, verhoja, poppanoita yms.

Paja on Lieksan kristillisen opiston järjestämää toimintaa, ja opisto on palkannut osa-aikaisen ohjaajan neuvomaan ja opastamaan harrastajia. Ohjaaja Tarja Lakio on paikalla maanantaina, tiistaina ja keskiviikkona klo 8.30-12.30.

Kutomassa voi käydä itsenäisesti muinakin aikoina. Mukaan mahtuu uusia käsityöstä kiinnostuneita!

Ota rohkeasti yhteyttä Tarjaan (040-731 2254) tai tule käymään paikan päällä!

Kutojat tekevät keväisin 1-2

päivän ”luokkaretken” jonnekin päin Suomea. Retkillä tutustutaan muutamien käsityöalaan liittyviin kohteisiin.

Edellä kerrotun lisäksi tiistai-iltaisain klo 17.30-20.00 Tarja ohjaa ”ompeluseurassa” heitä, jotka haluavat tehdä tuotteita ompelukoneella tai esim. saumurilla. Tervetuloa mukaan sinnekin!

Käsillä tekeminen – ja nimenomaan porukassa tekeminen – on useiden viimeaikaisten tutkimusten mukaan erittäin edullista ihmisen hyvinvoinnille ja terveydelle.

Mieli rauhoittuu ja stressi vähenee. Puhumattakaan siitä tyydytyksestä, minkä omin käsin valmistetun tuotteen katseleminen antaa.

Majja Jaatinen